

בראשונה פרק שני יומא

כג.

עין משפט נר מצוה

א ו מיי פ"ז מלכות
דעות הלכה ז סמג לאוין
ז"ל:
ב ז מיי שם הלכה ח סמג
לאוין י"ב:
ג ז מיי שם פ"ב הלכה ג
זפ"ה הלכה יג:
ד ח מיי שם פ"ז הל' ז
זפ"ב מ"ה השנה הל'
ז"ל:
ה ז מיי פ"ד מלכות
ז מיי הלכה ג:
ו ז מיי פ"ח מהלכות כלי
המקדש הלכה ו:
ז"ל:

רבינו חננאל

שאינו נוקם ונוטר כנחש
אינו תלמיד חכם. איני,
הוא כתיב לא תקום ולא
תטור. והינין ההוא
במקו, כדתיב איזו היא
נקימה השאילני מנג'ל אל
לא, למחר אמר לו זה
השאילני קרדומך כו. כגון
אילו דברים שהן של ממון
אסור אבל צערא דגונא
כגון בידון וכיוצא בו
מותר. איני, והתיבא
הנעלבים ואינם עולבין
ושמעין חרפתם ואינם
משיבין עושיין מאהבה
ושמחים ביסורין, עליהם
הכתוב אמר ואחביו
כצאת השמש בגבורתו.
ודחינן אפילו הכי נקיט
בליביה. והאמר רבא
המעביר על מדותיו
מעבירין לו על כל פשעיו.
ופרקין דמפיסו ליה
ומפיס. ומה הן מוציאין
אחת או שתיים. ומתמהנין
השתא שתיים מוציאין
אחת מבעיא. ופיקר רב
חסדא האי דקתיב אחת
בבריא, שתיים בחוליא
שאינו מתאמץ להוציא
אחת, ושתיים מוציא
החולה אין מונין אותה לו
אלא אחת. והתיבא כרב
חסדא אחת מוציאין שתיים
אין מוציאין, ויחידים
מוציאין שתיים ואין מונין
יחידים ותקראו חוליאם,
יחידים כדתנן בתענית
היחידים [החוליאן]
להתענות, ואמרין התם
מאן יחידים אמר רב הונא
רבנן, חולין דגרסינן
בברין בתחילת פרק
הנדר מן המבושל רבא
אמר מאן חולין רבנן, רבא
לטעמיה דאמר כמאן
מצלינן האינא אצירי
ומריע כהאי גנא, קצירי
קצירי ממש מריעי רבנן.
ואקשינן וכי המוציא
שתיים אחת מונין לו,
והתיבא אין מוציאין לא
שלש ולא גודל במקדש
מפני הרמאין, ואם הוציא
שלש מונין לו, גודל אין
מונין לו. ולא עוד אלא
שהמוציא גודל או שלש
לוקח מן הממונה בפקיע.
ופרקין מאי מונין לו
דקתיב אחת. וזה כולו
לענין המצביעין למנין
כאשר אמרו למעלה. אבל
המצביעין לפיסי המוציא
אחת מונין לו אחת
והמוציא שתיים מונין לו
שתיים. ומצאנו זה הדבר

שתיים מוציא אחת מבעיא. אע"ג דזכרנה דוכתי קתני לא
זו אף זו מ"מ היכא דאיכא שנייה אחרינה קאמר ליה
ועוד דאיכא דהוי זה בכלל זה לגמרי לא הוה ליה למיתני'
והא דלא פריך הכי זריש פ"ק דעירובין (דף ב:) וזריש פרק קמא
דסוכה (דף ב:) דקאמר ר' יהודה
מכשיר עד ארבעים וחמשים אמה
השתא חמשים מכשיר ארבעים
מיציעא יש לומר דכל היכא דלא
הוי דווקא אלא הוה הדין יותר לא
פריך הכי כדמשני זריש מפנין
(שבת דף קטו:) ארבע וחמש קופות
ארבעה וחמשה כדאמרי אינשי אכל
המקשה שהקשה התם חמש מפנין
ארבע מיציעא הוה סלקא דעתיה
דדוקא הוה ומשני ליה דלאו דווקא
הוי וצפרק צנות כותים (מה דף לו):
דקושי מטטר ארבעים וחמשים יוס
פריך ליה משום דדוקא הוה דאין
קושי מטטר לעולם וצפרק אלמנה
ניזונית (מבוצות דף יא.) דקאמר אלמנה
ששהתה שמים ושלש שנים ולא תצעה
מוזוניה אצידה מוזוניה ופריך ליה
אע"ג דהתם לאו דווקא דכ"ש אס
דהתם הוי שמים ושלש זו ואין לריך
לומר זו והלך פריך ליה וכן צפרק
צצה קמא (דף קיט:) גבי לוקח מן
הרועים ארבע וחמש לאן אכל לא
שמים ושלש ופריך השתא ארבע
וזנינן חמש מיציעא התם נמי הוי
זו ואין לריך לומר זו וצפרק צמה
אשה (שבת ד' ס:) גבי סנדל התסומר
פריך ליה משום דפשעטא ליה דהו
דוקא ד' או חמש אכל לא טובא
וצריש פרק אע"פ (מבוצות ד' לו.)
משהה אדם אשתו שמים ושלש שנים
וגבי מינוק יונק והולך ארבע וחמש
שנים (שם ד' ס:) איכא למימר
דפשעטא ליה דהוה הדין טובא הלך
לא פריך ליה אי נמי צההיל דתינוק
יונק ארבע והי' שנים י"ל דדוקא
קאמר ד' לגריל והי' לכושט:
וירושלמים אינה מביאה עגלה
ערופה בו' והתניא
כו'. תימה לי מאי פריך לימא דכרבי
יהודה ס"ל דאמר לעיל צפ"ק (דף יב.)
דירושלמים נתחלקה לשצטנים ואפי'
עורות איכא למ"ד התם דנתחלקו
לשצטנים יש לומר דכלל הכי לריך
לשנויי כדי להרבות צבכיה דהא
לא שייך עגלה ערופה אלא היכא
דלח נודע מי הכהו והכא הכי
נודע ועוד דקאמר על העיר או
על העזרה פשיטא דעל העזרה לא
מיימנין דהא העיר הקרובה תמיד
ועזרה לאו עיר הוה אלא לפושעי
זערא זעלמא הוה דקאמר הכי:
יש

שאינו נוקם. נקמתו: ונוטר. אצידה כנחש זלכו: איני מוסך שלא
השאלתני זו היא נטירה. שהדבר שמור זלכו ולא הסיחו מדעמו:
דנקיט צניבזה. ואם זה אחר לנקוט נקמתו זקיום המשפט
ישתוק: דמפייסו ליה. לזקש מחילה: חולה. אינו יכול לזקש
אצבעותיו וכשמוציא אחת יוצאה
חזרתה עמה: ויחידים. בחולין
שאינו יושבין עם שאר בני אדם
אלא שוכנין או יושבין (ב) לזדס:
אלה אחד. אין נמנה אלא איש אחד:
אין מוציאין. עם האצבע לא שלש
ולא גודל דאין מוציאין שמים: ואם
הוציא שלש מונין לו. שאינו רמאי
לפי שהוה ניכר שאינו משני בני אדם
שאין יכול להרטיק זה מזה: גודל.
אם הוציא גודל אין מונין לו כלל
המלקות: הממונה על שנים
פקיע. הממונה על שנים
הוציא שלשי מונין לו קא סלקא
דעמיה מונין לו שנים: מטרקא
דטייעי. רצועות ישמעאלים העשויה
שום לסוסים: דפסיק רישיה. לכן
קרויה פקיעה שאינה רחבה כראשה
כשאר רצועות מלקות אלא מפסקת
כראשה לרצועות דקות כדי שירגיט
זה הסוס יותר ופקיע לשון פיסוק
וסדקים כמו מצלאי מנכסי הכהנים
מפקיעין לשון קריעה: דסנן.
צניאי. שם האיש: הוי מפקיעין.
לעשות פטילות לשמחת בית השואבה
צגה: נגדא. רצועות מלקות: על
מעולם הנהלם. צהר הבית אולמות
הרבה צהר שם הורדוס כמו שכתבו
בספר יוסף בן גוריון. על מעלות
האולם צהר הבית אולמות גרסינן
צתוספתא: על מי להציא. משל מי
תלקח מן היושבים בעיר או מן
הכהנים שומרי עזרה: געו. לעקו:
הכי הוה כפרתסא. מיתתו תכפר
עליכס: **ארבע אמום מאי**
עבידיסיהו. גבי מרותם שפיות
דמיס: **עשרה דניס.** צצצה קמא
חשיב להו צפרק מרובה (דף קפג:):
אינה

(א) שנת פח: גטיין לו:
(ב) נלקמן פ"ז ר"ה
ז. מגילה כח, א (ב) פ"י
ביתומאן, ד) [מסופתא
פ"א ה"ט, ט) [ערוך בערך
יחד פ"י רצנן, ו) שקלים
פ"ה מ"א, ו) שנת כל.
סוכה ג"א, ח) [מסופתא
פ"א ה"י ומסופתא שבעות
פ"א ה"ג, ט) [בס"א:
דלפ"ט, ו) סוטה מה,
ז) פ"ק פג: [וערכין ז:
אבות דר"ג פליה מוספתא
נגעים פ"ו ה"ב, ג) [וע"ע
מוספות שנת ס: ד"ה
השתא:]

תורה אור השלם

1. לא תקם ולא תטור
את בני עמך ואהבתי
לירצך כמון איני יי
ויקרא יי יח
2. בן יאבדו כל אבירי יי
ואהבתי כצאת השמש
בגבורתו ותשקט הארץ
ארבעים שנה:
3. פי יקצא חקל
באדמה אשר יי אלהך
נתן לך לרשתה נפל
בשדה לא נודע מי
הדבר כי לא
4. ונגד דם נקי שפך
מנשה הרבה מאד עד
אשר מלא את ירושלים
פה לפה לבד מוקטאו
אשר הקטיא את הירדה
לעשות הרע בעיני יי:
מלכים ב כא טז

הגהות ה"ח

(א) רש"י ד"ה ויחידים וכו'
שוכנים או יושבים. י"ב
ולי נלמה צהר דירחיה
היינו רבנן כדלמאם נתענית
דף י מאן יחידים רבנן
ורבנן קרואו חוליס דלחיים'
בגמרי דף מט מן חוליס
רבנן מי דלחילי לפרושו
והכי כבר אמר אכל בחוליס
כו':

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] גמ' וכן הוה אומר וגם
דס נקי וכו'. י"ב עיין
מהרש"ס בח"ס:

תום' ישנים

לבינו והא צניבזה דקרא
כמיצ (מ"א טו, ה) ולא סר
מכל אשר זיהו (ה') רק
בנדבין אזריה חסתי,
והאיכא מעשה דהסתא,
ובשלמא ממאי דקאמר קיבל
דוד לשון הרע לא קשיא
מדי מקרא, שאינו חושבה
על כך ענינה מן דדברים
הניכרים חוץ ביה [שבת
טז], וזע"פ ששקי היה
שונג [היה], וזע"פ דחשיב
ליה הכל עון, היינו משום
דחשיב נמי מעשה דשאל
דלגג לעון וזע"פ ששונג
היה שהיה דוש ק"ו דלע"ג.
כבן שנה שמשלוב"ך
בפי' וצואה. ותימה מה
היה סובר רב נתנן, ומה
שהיה רוצה לומר שהיה כל
קן עניו שלא היה מקפיד על כבודו דמיצ (מהללס קלא, צ) אס לא שומי ודוממני נפשי כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי, וסיועא
דחזא היינו שלא דיבר לשון נקיה כלפי שאלו. רבינו ארי"ה.
השתא שתיים מוציאין אחת מבעיא. וליכא למימר אחת או שתיים ואפילו טובא, דהא פשיטא שאין יכול להוציא כל אצבעותיו.
ובשנת פ' מ"ה אשה (ס, א) הארכתי בזה מילתא דאיכא דוחמא דפריך ליה ואיכא דוחמא דלא פריך ליה.

מפורש בתלמוד ארץ ישראל מהו הצביעו, הוציאו אצבעותיכם הוציא אחת מונין לו, שתיים [מונין לו שלש אין מונין לן],
ובעו לה התם מהו אין מונין לו כל עיקר או אין מונין לו את היתירה, ופשטה אין מונין לו את היתירה. ועוד אמרו כיצד
היה מפיס מהלך לימין או לשמאל, א"י בון בר חייה ממה דתני מי שוכה בקטורת אומר לזה שעל ימינו אף אתה עמי
למחתה, דהא אמר לימין הפייס מהלך. תלמידו דר' יונה בשם ר' בון בר חייה לשמאל הפייס מהלך וזה שוכה לימין מוטב
שיוכה מי שעבר עליו הפייס פעמים מזה שלא עבר עליו הפייס אלא פעם אחת. ש"מ כשמוציאין אצבעותיהן לפייס מי
ההוציא אחת או שתיים מונין לו מה שהוציא, ומי שהוציא יותר אין מונין לא אלא שתיים. ומונה וכולו הכל ומעמידן כמין כוליא ונוטל מצנפת אחר מהן ומוציאין כל אחד אצבעו ועובר המנין על האצבעות ומתה והולך, ובמקום שמשלים החשבון
הוא הזוכה. פקיע מודורתא, והיא מטרקא, והיא כמין חבל מפחיל תלוי במקל כגון הרצועה שבי"ד מכין כל פ"ה הממונה בפקיע, הממונה להכות בוה הפקיע.